

Efterlängttade böcker och Hadaras skål

– Men den är ju på arabiska, skrek Mohamed, 15, när han fick se skolbibliotekarien på hans högstadieskola i flyktinglägret komma in med fem exemplar av min bok "Pojken som levde med strutsar."

När Mohamed förstod att boken dessutom handlade om strutspojken Hadara slet han till sig en av böckerna och tryckte den till bröstet.

Han såg oerhört lycklig ut. Varför?

För det första för att det var en bok på arabiska, som är det språk han och alla andra elever kan läsa. För det andra för att det var en bok om Hadara, den västahariska pojken som kom bort i en sandstorm och växte upp i en strutsflock ute i öknen.

När jag frågade eleverna om varför de ville läsa boken om Hadara skrek alla i munnen på varandra.

– För att han har funnits på riktigt.

– För att Hadara var västaharier som vi.

– För att han älskade djur och öknen precis som vi gör.

– För han är vår hjälte.

När jag ställde samma fråga till vuxna västahariska flyktingar svarade de:

– För Hadara levde många år i öknen under stora umbäranden. Men han gav aldrig upp. Därför är han en symbol för vår kamp för att fritt Västsahara. Vi ger heller aldrig upp.

Det här hände hösten 2011: Från föreningen BiS (Bibliotek i Samhälle) hade jag fått ett trevligt uppdrag. Föreningen hade betalat tryckningen av 5000 ex av boken på arabiska. Jag reste till flyktinglägret för att vara med om att dela ut böckerna till skolbiblioteken och till folkbiblioteket i lägret Smara.

Med mig hade jag också en handbok på arabiska som handlade om hur svenska skolor läst och arbetat med boken. Där fanns ökendikter, teckningar, dikter om Hadara, brev till hans son och faktatexter om strutsar.

Men när eleverna började bläddra i handboken var det något annat som fascinerade mest, ett foto av tre svenska flickor som satt uppkurpna på en snödriva och läste boken.

– Be dom där flickorna utbilda sig till bibliotekarier, sade några. Sen kan dom kom-

ma hit och arbeta som volontärer. Men be dom ta med sig lite snö när dom kommer.

Föreningen BiS avlönar en bibliotekarie, Bashir Lachsen, som ska arbeta med böcker på arabiska i lägren. Föreningen Västsahara och VästsaharaAktionen har bidragit med pengar för inköp av fler böcker på arabiska. Fem lådor med arabiska böcker kommer att skickas med Praktisk Solidaritets container från Sverige i mars månad.

I senaste mejlet från bibliotekarie Bashir skriver han: "Ryktet om att det ska komma fler böcker på arabiska har spritt sig. Varje dag kommer Mohamed och andra ungdomar hit och frågar: Har böckerna kommit än? På folkbiblioteket är 95 procent av böckerna på spanska som inte så många kan läsa. Vi behöver böcker på arabiska. Än så

Bilden på de svenska flickorna i en snödriva, läsande boken om Hadara, fascinerade de västahariska barnen.

länge har vi nästan bara boken om Hadara. Den är den mest utlånade boken på biblioteket. Jag åker ut till avlägsna delar av lägren också och lånar ut den till dem som inte kan komma till biblioteket och jag läser högt ur boken för dem som inte kan läsa själva."

Eftersom efterfrågan är så stor har BiS finansierat tryckning av 1000 böcker till.

Hadaras skål. Historien om strutspojken Hadara är märklig. Jag hörde den berättas under mitt allra första besök i lägren, men trodde inte på den. Men när Polisarios re-

presentanter i Stockholm påstod att historien var sann reste jag tillbaka till Sahara och letade. Hadara själv var död, men jag hittade hans son i ett av flyktinglägren. Vi tillbringade några dygn tillsammans och det är på hans berättelse, intervjuer med andra

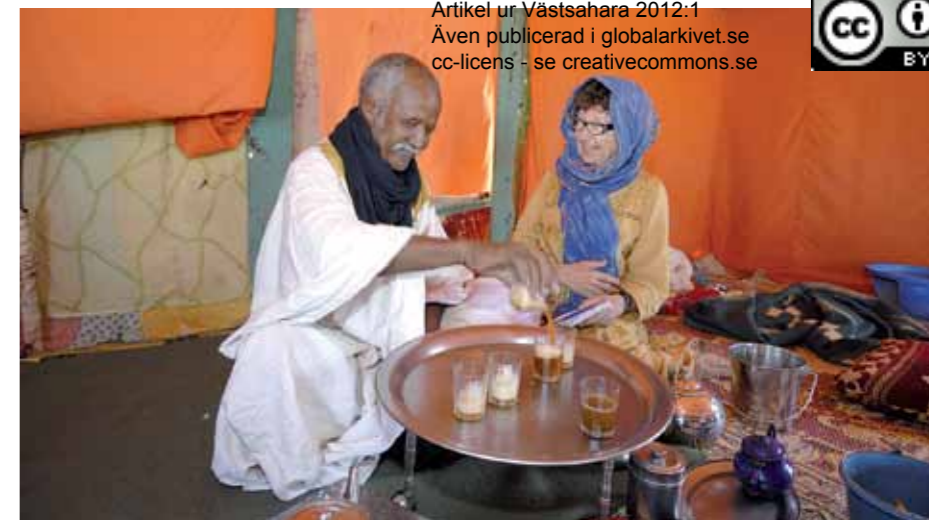

Mohamed slet till sig den första boken om Hadara.

presentanter i Stockholm påstod att historien var sann reste jag tillbaka till Sahara och letade. Hadara själv var död, men jag hittade hans son i ett av flyktinglägren. Vi tillbringade några dygn tillsammans och det är på hans berättelse, intervjuer med andra

som känt Hadara och mina egna upplevelser i öknen som jag byggt min bok.

Den kom ut i Sverige, men blev också översatt till arabiska och franska och publicerad i Algeriet. En dag fick jag ett mejl från en algerisk journalist som läst boken. Han sade att

Artikel ur Västsahara 2012:1
Även publicerad i globalarkivet.se
cc-licens - se creativecommons.se

Över: Hadaras son och Monica Zak. Till vänster: Finaste gåvan någonsin, pappa Hadaras skål.

dara gick han och mjölkade samma get, bar mjölken genom oasen och gav den till Hadara.

Det tog skruv.

Hadara drack upp mjölken och började berätta. Men när han till slut lämnade oasen för att återvända till Västsahara glömde han sin skål.

Efter några dagar hos shejk Salim var det tid att resa hem till Sverige. När vi tog farväl gav shejken mig den finaste present jag någonsin har fått. JAG FICK SKÅLEN SOM HADARA HADE GLÖMT. Jag var så rädd om träskalet att jag satt med den i knäet på flyget hela vägen hem.

I tre år stod den på ett skåp hemma i Stockholm. Varje gång någon hälsade på visade jag skålen och berättade historien om Hadara och hans kvarglömda skål.

När jag reste tillbaka till flyktinglägren i höstas hade jag Hadaras skål med mig. Hans son, Ahmed Hadar bor inte längre i lägren utan i öknen nära gräsen till det ockuperade Västsahara. Han ingår i vaktstyrkan som bevakar gränsen.

När jag reste tillbaka till flyktinglägren i höstas hade jag Hadaras skål med mig. Hans son, Ahmed Hadar bor inte längre i lägren utan i öknen nära gräsen till det ockuperade Västsahara. Han ingår i vaktstyrkan som bevakar gränsen. För att träffa honom körde vi en hel dag genom öknen med en gammal Landrover. Jag satt i baksätet och hade träskalet i knäet. Vi kom fram mitt i natten. Det första jag gjorde var att ge Ahmed Hadara handboken och några Hadara-böcker och så skålen som tillhört hans pappa. Han stod orörlig en lång stund med skålen i händerna. Sen pussade han den och sade: – Det HÄR är den finaste gåva jag någonsin har fått. Jag har nämligen ingen enda sak som tillhört min pappa Hadara.

Nästa dag ville han absolut ha ett foto av sig själv med skålen, men innan jag fick ta bilden tvättade hans sig noga och satte på sig svart turban och sin finaste dharra.

Han såg mycket högtidlig ut på bilden. Han såg mycket högtidlig ut på bilden. Han såg mycket högtidlig ut på bilden.

– Det HÄR är den finaste gåva jag någonsin har fått. Jag har nämligen ingen enda sak som tillhört min pappa Hadara.

Nästa dag ville han absolut ha ett foto av sig själv med skålen, men innan jag fick ta bilden tvättade hans sig noga och satte på sig svart turban och sin finaste dharra.

Han såg mycket högtidlig ut på bilden.

Text: Monica Zak

Bilder: Monica Zak, Kim Naylor